

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

GÖDÖLLŐ A FRONTVONALBAN

IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁS A GÖDÖLLŐI VÁROSI MÚZEUMBAN

2023. április 29 – 2024. november 30.

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

Gödöllőnek komoly adósságai voltak a II. világháború feldolgozásával kapcsolatban. 2023-ig sem kiállítás, sem pedig önálló kiadvány nem jelent meg a témáról. Ezt sikerült a Magyar Génusz Program támogatásának köszönhetően megváltoztatni, és megnyitottuk **időszaki kiállításunkat** a témában, valamint **konferenciát** szerveztünk és **két kiadvány** is megjelent.

A Magyar Génusz Program keretében támogatott másik pályázatunkból (650132/00023) pedig a háttérkutatások finanszírozása zajlott.

A második világháború frontvonalának Gödöllőn történő áthaladása a település több évszázados nyugalma váltotta meg, hiszen a települést a török idők óta elkerülték a komolyabb csatározások.

KIÁLLÍTÁS

A kiállítás építése 2022-ben elkezdődött. Sajnos 2022 őszén a kiállító tereinket a fenntartó önkormányzat bezárta energiatakarékossági okokból, így az őszi kiállítás megnyitóról le kellett mondanunk. Ennek ellenére a háttérkutatások és az előkészítés zavartalanul folytatódott. A kiállítás megnyitójára 2023. április 29-én került sor. A megnyitón köszöntőt mondtak:

- **dr. Szende László** főosztályvezető (Kulturális és Innovációs Minisztérium, Kultúráért Felelős Államtitkárság, Múzeumi Főosztály)
- **dr. Gémesi György** Gödöllő város polgármestere
- **dr. Ódor János** múzeumigazgató (Wosinszky Mór Múzeum, valamint Magyar Vidéki Múzeumok Szövetségének elnökségi tagja).
- A szakmai megnyitót **dr. Soós Péter alezredes**, múzeumigazgató-helyettes (HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum) tartotta.

A kiállítás létrehozásában fontos szerepe volt a múzeumunk és a **HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum** együttműködésének. A HM HIM műtárgy kölcsönzésekkel és a megelőző kutatásokban való részvétellel támogatta intézményünket. Fontos szerepe volt a kiállítás létrejöttében a **Ferenczy Múzeumi Centrum Közösségi Régészeti Program** résztvevőinek, akik hónapokon keresztül segítettek a világháborús vonalak bejárásában, feltárásában. Ez a munka a megnyitó után is folytatódik.

A kiállítás szakmai kurátora **Fábián Balázs**, a Gödöllői Városi Múzeum néprajzkutató-muzeológusa volt, a kivitelezést vele együtt **Mayer Róbert** (Common Art Kft.) végezte, aki már hosszú évek óta dolgozik a múzeumunknak, így mindketten jól ismerik a kiállítóterek adottságait, lehetőségeit.

Az időszaki kiállítótér 104 m², két teremre osztott. A látogató a múzeum külső boltíves arkádjából a nagyobbik terembe lép be. A nagyobbik terem kb. 80 m² területű. A falazat vastag

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

tégla falazat, néhány helyen kiegészítve pozdorja falazattal, amely a régi, műemléki fal görbe vonulatait hivatott kiegyenesíteni, hogy kiállításokra használható legyen a terem. A kiállítóterem adottságaihoz alkalmazkodva, több kisebb intim tér kialakításával a kiállítást a következő részekre tagoltuk:

1. Gödöllő a második világháborúban

A front közeledésének illusztrálása térképekkel, kisfilmek a második világháborúban használt kézi fegyverekről. Magyar és német katonai egyenruhák (eredetiek és másolatok). Német, magyar, orosz és román kézfegyverek.

Itt kapott helyet a számítógépes játék is 2 képernyőn. (Erről részletesebben később.)

2. Az Attila I-II. védvonal

Az Attila-vonal kutatása, LIDAR-felvételek összehasonlítása légifotókkal. A fémkeresős bejárások módszertana. Az önkéntes fémkeresősök munkájának „gyümölcsei”: világháborús leletek.

Itt a gyerekeknek: egy kis árokban kipróbálhatják a gyerekek a fémkeresést, és a kiásott töltényhüvelyeket tabletre töltött információk segítségével meghatározhatják (nemzetiség és fegyvertípus).

3. Mindennapi élet a településen

Háborús hirdetések, rendeletek a múzeumunk TD anyagaiból válogatva. Korabeli enteriőr világháborús táblajátékkal. Orosz katonai egyenruha. Bicikli (Herczog Béla Optimus kerékpár, 28-as) a korszakból és Magyar 1939M hadbíró századosi köznapi egyenruha a múzeumunk gyűjteményéből.

Itt került megjelenítésre egy óvóhely (ez leginkább a gyerekeknek készült. Itt olyan felszerelések is kiállításra kerültek, amelyek egy óvóhelyen kötelezőek voltak: viharlámpa, ásó, víz/vizes kanna, sebkötöző csomag stb.

Ebben a részben kerültek kiállításra egy gödöllői magángyűjtő második világháborús papírmásé játékkatonái (magyar, német, angol katonák).

4. Az áldozatok

Hadifogoly-tábor: Veszteségkartonok, névsorok.

Zsidók Gödöllőn: Az elhurcoltak névsora.

Gödöllői katonák a Don-kanyarban: Tábori levelezőlapok, képeslapok, fényképek. Dokumentumanyag a múzeum gyűjteményéből.

Puzzle mágnesláblán: katonai egyenruhák összerakása.

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

FELIRATOK

A kiállításban a hazai múzeumok közül elsőként helyeztünk el ún. KÉK feliratokat. (KÉK = Könnyen Érthető Kommunikáció), melyek megvalósítása az OMMIK-on keresztül zajlott.

A kiállítás tárgyleírásának könnyen érthető kommunikációjával készült összefoglalóját Farkasné dr. Gönczi Rita (www.konnyenretheto.gonczirita.hu) készítette.

A könnyen érthető kommunikációval készült tárgyleírást a Debreceni Immanuel Otthon és Iskola önérvényesítő csoportja lektorálta Kovácsné Cseke Judit mentorálással.

A feliratok „jól szerepeltek”, már többféle nehézséggel küzdő csoport látogatta a kiállítást, és nagyon hálásak voltak a külön feliratokért: autizmussal élők, középsúlyos fogyatékosok, látássérültek és 3H-s gyerekcsoportok nyári táborozás alkalmával.

A KÉK feliratokat a kiállításra való felkészülési lehetőségként elérhetővé tettük a honlapunkon. Ugyanígy az angol nyelvű feliratokat is.

Gönczi Rita a KÉK feliratokat egy konferencián is bemutatta az ezzel foglalkozó szakembereknek. (ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar Könnyen érthető kommunikáció, egyenlő esélyű hozzáférés című 3. online konferencia 2023. június 9.)

A kiállításon minimalizáltuk a feliratokat, összefoglaló nagy szöveges blokkok készültek, valamint a műtárgyakhoz (HM Hadtörténeti intézet és Múzeum tárgyaihoz) készültek lapozós formátumban képaláírások. A dokumentumok egyértelmősége miatt mellékük nem kerültek feliratok.

KATALÓGUS

A kiállításához katalógus is kapcsolódik, mely Gödöllő második világháborús eseményeit dolgozza fel, és a több száz civil és katona áldozat előtt állít emléket

A kiállítási katalógus 2 tanulmányt és egy részletes műtárgyjegyzéket tartalmaz. A Gödöllői Múzeumi Füzetek 20. számaként jelent meg. Formája a Gödöllői Múzeumi füzetek 148x170 mm-es formátuma, a kötet végén lévő színes műtárgyfotókkal együtt terjedelme 259 oldal.

1. tanulmány:

A múzeumunk adattárában őrzünk egy kéziratot, amely *Xantus Zoltán* gödöllői helytörténész munkája: *Gödöllő 2. világháborús embervesztesége* (Adattár 97.21.1.) címet viseli. Xantus Zoltán aprólékos munkával gyűjtötte össze a 2. világháborúban elesettek adatait. Kiadása családtörténeti, helytörténeti kutatásokat segíthet, és egyben méltó emléket állít az elesetteknek, eltűnteknek.

2. tanulmány:

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

A „múzeum kollégájának, Fábián Baláznak a tanulmánya *Gödöllő a frontvonalban* címmel összefoglalja, hogy miként közelített a városhoz a front, milyen közállapotok voltak, hogyan érezte meg a frontot a lakosság.

3. műtárgyjegyzék és színes képek

A kiállításához magángyűjtőktől, intézményektől kölcsönzünk anyagokat, kiegészítve a múzeum műtárgyait és a kutatás során gyűjtött anyagokat.

A kötet végén színes blokkban az érdekesebb 45 db műtárgy fényképe jelent meg.

KONFERENCIA

December 9-én, pénteken került sor a Gödöllői Városi Múzeum, a Gödöllői Királyi Kastély és a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum rendezésében a „Gödöllő a második világháborúban” című konferencia megtartására a Gödöllői Királyi Kastély Barokk Színházában. Köszöntőt dr. Újváry Tamás, a kastély ügyvezető igazgatója, valamint Kerényiné Bakonyi Eszter, a városi múzeum igazgatója mondott. Összesen 9 előadó munkáját ismerhette meg a közönség.

A konferencia előadásain számos érdekes téma merült fel. Többek között szó volt a magyar páncélvonatokról a Budapest körüli harcokban, a páncélosokról és harceljárásairól, a Budapest körül felállított Attila-vonal régészeti kutatásairól, és persze a Gödöllői Királyi Kastély második világháborús történetéről, valamint a gödöllői hadifogolytáborról is, amely az egykori Premontrei Gimnáziumban működött. Elhangzott előadás a cserkészlet második világháborús történetéről.

Az előadások mintegy összegezték azt a tudományos-feltáró munkát, amely 2021 óta zajlik a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum valamint a Gödöllői Városi Múzeum munkatársainak részvételével, és önkéntes fémkeresők segítségével. Az elmúlt hónapokban a kutatók terepbejárások, levéltári és múzeumi források segítségével mérték, illetve jelenleg is mérik fel az Attila-vonalak szerepét Budapest védelmében, illetve a vonal mentén folyó ütközeteket. A terepbejárások során régészeti feltárásokkal nagy számú leletanyag került elő. Az EnviroSense Hungary Kft. a kutatott területekről kedvezményesen LIDAR-felvételeket adott át használatra a munkához.

A kutatás és a konferencia legjelentősebb támogatója az NKA-Magyar Génius Pályázata volt. További támogatók:

EnviroSense Hungary Kft. (envimap.hu)

Gödöllői Királyi Kastély Nonprofit Kft.

Gödöllő Város Önkormányzata

Gödöllői Városi Múzeum

HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum

Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége

Pilisi Parkerdő Zrt.

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

Nagy örömünkre szolgált, hogy a konferencián mintegy 90 fő vett részt.

KONFERENCIAKÖTET

A tudományos konferencia előadóinak tanulmányait kötetbe rendezve kiadtuk. Már megjelenés előtt is nagy volt az érdeklődés hely- és hadtörténészek közül a megjelenő tanulmánykötetre. A kötet tartalma:

Illés András, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum:

Magyar páncélvonatok a második világháborúban és a Budapest-körüli harcokban

Bakondi József hadnagy, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum:

Páncélosok és harc eljárásaik a Budapest és környéki hadműveletekben, 1944. október – 1945. február

Kaján Marianna, Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Nonprofit Kft.:

A gödöllői kastély a második világháború éveiben

Czegledi Noémi (PhD), Gödöllői Városi Múzeum:

A gánti cserkész tábor 1945 nyarán

Enyedi Péter, Envirosense Hungary Kft.:

Országosan elérhető mikrodomborzati tér adatok a régészet szolgálatában

Polgár Balázs (PhD), HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum:

A második világháború régészete: az Attila-vonal kutatásának régészeti perspektívái

Soós Péter alezredes, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum:

Az Attila-vonal és erődítési elemeinek terepi nyomai

Kulcsár Viktor, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum:

Második világháborús konfliktusrégészeti kutatások Gödöllő térségében

Aranyossy-Péter Máté, HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum:

Az Attila-vonal magyar katonasírai Gödöllőn és térségében

Fábián Balázs, Gödöllői Városi Múzeum:

A gödöllői hadifogolytábor

Mindkét kötet felkerül a honlapunkra letölthető pdf formátumban.

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

SZÁMÍTÓGÉPES JÁTÉK A KIÁLLÍTÁSBAN

Külön fejlesztéssel több audiovizuális elem illetve egy számítógépes játék is bekerült a kiállításba:

- Tableten a légiriadó hangjának (ellenséges gépek közeledése, sziréna, bombázás). Fény- és hangelemek.
- Interaktív játék tableten: fémkereső segítségével lőszerhüvelyek keresése a homokban, és azok meghatározása a tableten fellelhető információk segítségével (hüvely mely fegyverhez tartozott, az milyen nemzetiségű katonák felszerelése volt).
- Játék: QR-kódokkal és elrejtett információkkal játék, amelynek során a látogató megismeri a kiállítás legfontosabb elemeit, részeit. Az elkészült játékban az a jó, hogy bármikor javítható, aktualizálható, a háttérét egy google-drive mappa adja, ahol a kérdések javíthatók a tapasztalatok függvényében.

Ezeknek az elemeknek a Múzeumok Éjszakáján nagy sikere volt.

TÁRSADALMI HASZNOSULÁS

A kiállítás a gödöllői lokálpatrióták és gyűjtők körében népszerű lett viszonylag rövid idő alatt. Igyekszünk az elkövetkezőkben is programokat szervezni a kiállításhoz kapcsolódóan, hogy folyamatosan ébren tartsuk az érdeklődést.

A kiállításunk fő célközönsége:

- második világháborúval foglalkozó kutatók, gyűjtők
- helytörténet iránt érdeklődők
- iskolai tananyagba illesztett foglalkozások (általános iskolák 8. osztálya, középiskolák 12. osztálya, szakiskolák 9-11. osztálya)

1.) Programok a kiállításban

2023. június 24. Szakmai tárlatvezetés a Múzeumok Éjszakáján.

2023. augusztus 31. Szakmai tárlatvezetés a MATE Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet munkatársainak.

2023. szeptemberben készítettünk egy összefoglaló filmet a kiállításról és a KÉK feliratokról, ez hamarosan felkerülnek a honlapra és több konferencián és programon tervezzük levetíteni:

2023. október 16. Könnyen érthetően a Gödöllői Városi Múzeumban. Múzeumi koordinátor által szervezett regionális program.

2024. júniusában Gödöllőn lesz a gyógypedagógusok országos konferenciája, szintén benne lesz a programban a Gödöllői Városi Múzeum időszaki kiállítása.

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

Legközelebbi programjaink:

Múzeumok Őszi Fesztiválja, 2023. ősz

szeptember 30. 15.00 óra: Soós Péter alezredes előadása az Attila-vonalról és Rácz Balázs önkéntes fémkereső előadása a kutatási eszközökről, azok használatáról.

október 23. 15.00 óra: Szlávik Jánosné helytörténész előadása: A gödöllői csendőrség története a 2. világháború alatt és a Gödöllőn lezuhant amerikai pilóta története.

2.) Látogatószám

április: 316 fő

május: 158 fő

június: 2.960 fő

július: 463 fő

augusztus: 465 fő

összesen 5 hónap alatt: 4.362 fő

Múzeumpedagógiai foglalkozásra eddig 5 osztály érkezett 146 fővel.

Továbbá kiállítást már felkeresték vidéki iskolás csoportok (Pécel, Kerepes, 2 csoport 57 fő) és a Szekszárdi Vakok és Gyengénlátók csoportja (27 fő).

Új foglalkozástípus lett kidolgozva a 2023. szeptemberi tanévtől kifejezetten ehhez a kiállításra Mátrai Flóra (Csobogó 17 Alapítvány) terápiás kutya felvezető részvételével.

A foglalkozásokra készülve sikerült második világháborús fegyver replikákat beszerezni, amik különösen a kamasz fiúk esetében, nagy érdeklődésre tartanak igényt. Célunk, hogy a középiskolákban bevezetett honvédelem órák keretében bevonzzuk az osztályokat.

SAJTÓMEGJELENÉSEK

FB: A múzeum FB oldalán (25 megosztás, 50 kedvelés)

Gödöllő város FB oldalán (15 kedvelés)

A Gödöllői Hírek FB oldala (9 megosztás)

A Magyar Génius Program FB oldala (több bejegyzés, összesen 645 kedvelés, 65 megosztás)

Youtube: A múzeum és a város (Gödöllő TV) csatornáján

<https://godolloimuzeum.hu/kiallitas/godollo-a-frontvonalban/>

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

Gödöllői Szolgálat (nyomtatott és internetes kiadás)

- a kiállításról: <https://szolgalat.com/godollo-a-frontvonalban/>

Gödöllői Szolgálat, 2023. április 20. 18. p.

Gödöllői Szolgálat, 2023. május 04. 14. p.

- a konferenciáról: Gödöllői Szolgálat, 2022. december 15. 16. p.

A Gödöllői Városi Múzeum számára a 25 millió forintos támogatás hihetetlen lehetőséget teremtett arra, hogy olyan beruházásokat hajtsunk végre, amelyek nem csak 1 hanem több éven keresztül segítik a munkánkat.

A fontosabb, nagyobb volumenű beruházások, kiadások:

- világítótestek (korszerű, ERCO lámpák beszerzése a meglévők mellé),
- plexi képtartók beszerzése,
- a honlapunk frissítése,
- interaktív elemek és játékok a kiállításba,
- 2 kiadvány megjelentetése,
- tudományos konferencia szervezése (vendéglátás, terembérlet, előadások tiszteletdíjai)
- technikai eszközök beszerzése (nem csak a jelenlegi, de későbbi kiállításokban is felhasználhatók),
- műtárgymásolatok, replikák beszerzése (nem csak a mostani kiállításhoz, hanem későbbi múzeumpedagógiai foglalkozásokhoz is felhasználhatók).

Ezúton is köszönjük a nagylelkű támogatást.

Gödöllő, 2023. szeptember 20.

Kerényiné Bakonyi Eszter
igazgató

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

FÉNYKÉPMELLÉKLET

KÉPEK A KIÁLLÍTÁSMEGNYITÓRÓL:

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

KÉPEK A KIÁLLÍTÁSBÓL

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

Képek a konferenciáról

